

พระพุทธศาสนากับองค์พระมหากษัตริย์ไทย..จากอดีตถึงปัจจุบัน

นำเสนอเมื่อ : 6 เม.ย. 2552

พระพุทธศาสนากับองค์พระมหากษัตริย์ไทย

ศาสนาพุทธ " ศาสนาประจำชาติ "

โดย พระราชธรรมนิเทศ (ระแบบ)

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย.....เหตุฉะนี้ เป็นหน้าที่ของเราที่จะต้องตั้งใจที่จะรักษาความมั่นคงของพระพุทธศาสนาในประเทศไทยอย่าให้มีอันตรายมาถึง... จึงเป็นหน้าที่ของเราทั้งหลายที่เป็นเชื้อชาตินี้กรบต้องรักษาพระศาสนาที่เฝ้าอยู่ในเมืองไทยอีกต่อไป ต้องรักษาไว้เพื่อให้เป็นมรดกแก่ลูกหลานของเราทั้งหลาย....เราจะต้องรักษาความเป็นไทยของเราให้ยั่งยืน เราจะต้องรักษาพระพุทธศาสนาให้ถาวรวิวัฒนาการอย่างที่เป็นมาแล้วหลายชั่วโคตรของเราทั้งหลาย

องค์ประกอบของพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนามีองค์ประกอบที่สำคัญ ๔ ประการ คือ

๑. ศาสนวัตถุ เช่น วัตถุอาราม โบสถ์ วิหาร สถูปเจดีย์ พระพุทธรูป สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ทางพระพุทธศาสนา

๒. ศาสนพิธีหมายถึง พิธีกรรม ระเบียบประเพณีทางพระพุทธศาสนา เช่น พิธีทำบุญ พิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ พิธีบวช พิธีทอดกฐิน ทอดผ้าป่า

๓. ศาสนบุคคล หมายถึง บุคคลในพระพุทธศาสนา ได้แก่ พระภิกษุ สามเณร พุทธศาสนิกชนทุกคน

๔. ศาสนธรรม หมายถึง หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา กล่าวโดยย่อ ได้แก่ ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิและปัญญา

ศาสนธรรม เป็นแก่นแท้ของศาสนาที่จะต้องพยายามให้เข้าถึงส่วนศาสนวัตถุ ศาสนพิธี และศาสนบุคคล เป็นเปลือกหรือกะพี้ ซึ่งก็มีความสำคัญเพราะช่วยห่อหุ้มแก่นไว้ เหมือนเปลือกกะพี้ต้นไม้อันห่อหุ้มแก่นของต้นไม้ไว้ ต้นไม้ที่มีแต่แก่น หากไม่มีเปลือกและกะพี้ห่อหุ้มไว้ไม้อาจจะอยู่ได้นานฉันใด พระสัทธรรมที่ขาดศาสนวัตถุ ศาสนพิธี และศาสนบุคคล ก็ไม่อาจอยู่ได้นานฉันนั้น

การส่งเสริมพระพุทธศาสนาจึงต้องส่งเสริมองค์ประกอบทั้ง ๔ ของพระพุทธศาสนา คือ รักษาส่งเสริมศาสนวัตถุให้อยู่ในสภาพที่ดี เช่น รักษาวัดวาอารามให้สะอาด นารีนรมย์ ให้เหมาะสมเป็นสถานที่ศึกษาและปฏิบัติธรรม รักษาและปฏิบัติตามศาสนพิธี คือ พิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาให้ถูกต้อง สนับสนุนการศึกษา การปฏิบัติธรรม และการเผยแผ่ธรรมของพระสงฆ์ ส่งเสริมพระสงฆ์ที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนได้มีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงในพระพุทธศาสนา ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา รักษาและปฏิบัติตามศาสนธรรมที่เป็นคำสอนที่แท้จริงของพระพุทธเจ้า ไม่ใช่สังฆกรรมปฏิรูปหรือสังฆกรรมปลอม ป้องกันสังฆกรรมปฏิรูปหรือสังฆกรรมปลอมเข้ามาในพระพุทธศาสนา

ในภาวะวิกฤตของสังคมไทยเช่นในปัจจุบัน การก่อสร้างศาสนวัตถุใหญ่โตที่ไม่จำเป็น ซึ่งต้องใช้งบเป็นจำนวนมากและรบกวนประชาชน ควรจะระงับไว้ก่อน สิ่งที่เราควรจะทำในปัจจุบัน คือ "คน" คือ พยายามนำธรรมะให้เขาถึงคน และพยายามนำคนให้เขาถึงธรรมะ ให้คนได้มีธรรมะเป็นที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ อายายอย่างคนที่ไรที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยว เมื่อมีมรสุมพัดมาก็อาจจะถูกมรสุมพัดพาไปสู่ภัยพิบัติได้โดยง่าย

พระพุทธศาสนากับชาติไทย

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์ไทย ได้ทรงพระราชนิพนธ์เกี่ยวกับชาติและศาสนา มีข้อความดังนี้

" ชาติกับศาสนาเป็นสิ่งต่อเนื่องกัน ถ้าชาติพินาศแล้วศาสนาก็จะตั้งอยู่ไม่ได้ ถ้าศาสนาเสื่อมทรามจนสูญสิ้นไปแล้ว ประชาชนก็จะมีคุณธรรมยอหย่อนลงไป จนท้ายไม่มีอะไรเลย ชาติใดไร้คุณธรรม ชาตินั้นก็ถึงแก่ความพินาศลงจก คงต้องเป็นชาติอื่นที่มีคุณธรรมบริบูรณ์อยู่ "

ในเทศนาเส้า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงรับสั่งถึงพระพุทธศาสนา มีข้อความดังนี้

" พุทธศาสนาเป็นของไทย เรามาชวนกันนับถือพระพุทธศาสนาเถิด ผู้ที่แปลงศาสนา คนเขาถูกยิงกว่าคนที่แปลงชาติ เพราะเหตุฉะนั้น เป็นความจำเป็นที่เราทั้งหลายผู้เป็นไทยจะต้องมันอยู่ในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาสำหรับชาติเรา "

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลมหาราช ได้ทรงมีพระราชดำรัสแด่พระสันตปาปา จอห์นพอลที่ ๒ ประมุขแห่งศาสนจักร คาทอลิก ในคราวที่เข้าเฝ้า ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ในวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๒๗ มีข้อความตอนหนึ่งว่า

" คนไทยเป็นศาสนิกชนที่ดีทั่วกัน ส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาประจำชาติ "

" ชาวไทยซึ่งเป็นพุทธมามกะชน มีจิตสำนึกมั่นคงอยู่ในกุศลสุจริตและความเมตตากรุณา เห็นว่าศาสนาทั้งปวงย่อมสั่งสอนความดี ให้บุคคลประพฤติปฏิบัติแต่ในทางที่ถูก ที่ชอบ ที่เป็นประโยชน์ ให้เฝ้าหาความสงบสุขความผ่องใสให้แกชีวิต ทั้งเรายังมีเนติแบบธรรมนิยมให้ต้อนรับนับถือชาวต่างชาติต่างศาสนาด้วยความเป็นมิตร แผ่ไมตรีแก่กันด้วยเมตตาจิตและด้วยความจริงใจ บริสุทธิ์ใจ มิให้ดูแคลนเบียดเบียนผู้ถือสัญชาติและศาสนาอื่น ด้วยจะเป็นการนำความแตกร้างและความรุนแรงเดือดร้อนมาให้ ดังนี้ คริสตศาสนาจึงเจริญงอกงามขึ้นในประเทศนี้

"

พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะ
ได้ทรงประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะทศพิธราชธรรม

ทศพิธราชธรรมเป็นธรรมของพระราชาและนักปกครอง มี ๑๐ ประการ คือ

๑. ทาน การให้ ทั้งวัตถุทาน ธรรมทาน และอภัยทาน
๒. ศีล ความประพฤติดีงาม งดเว้นจากการทำชั่ว เสียหาย ไม่ทำอะไรที่เป็นการไม่เหมาะสมไม่ควร
๓. ปริจาคะ การเสียสละ ยอมเสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม
๔. อาชชวะ ความตรง คือประพฤติซื่อตรง ไม่คิดทรยศต่อประชาชนและประเทศชาติ
๕. มัททวะ ความอ่อนโยน มีกายวาจาสุภาพ อ่อนโยน ต่อคนทั้งปวง
๖. ตปะ ความเพียร เพียรปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างสม่ำเสมอ ไม่ลดละเบื่อง่าย มีความกล้าหาญไม่อ่อนแอย่อท้อ
๗. อักโกธะ ความไม่โกรธ ไม่ลุอำนาจของความโกรธ และกระทำไปด้วยอำนาจของความโกรธ
๘. อวิหิงสา การไม่เบียดเบียน ไม่ทำอะไรให้เป็นการเบียดเบียนผู้อื่น ทั้งทางตรงและทางอ้อม มีจิตประกอบด้วยกรุณาจิตช่วยเหลือผู้อื่น
๙. ชันติ ความอดทน มีความอดทนต่อความลำบาก ตรากตรำทั้งปวง อดทนต่อถ้อยคำที่จาบจ้วงล่วงเกิน
๑๐. อวิโรธนะ ความไม่ผิด จะทำอะไรก็ศึกษาพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดเมื่อรู้อะไรผิดก็ไม่ทำ

พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ยังทรงเป็นองค์เอกอัครพุทธศาสนาปฐมภักดิ์
ทรงให้ความอุปถัมภ์พระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ
ทรงทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองมาจนทุกวันนี้

พ่อขุนรามคำแหงมหาราช

" คุณในเมืองสุโขทัยนี้ มักทาน มักทรงศีล มักโอบอ้อม พ่อขุนรามคำแหง เจ้าเมืองสุโขทัยนี้
ทั้งชาวแม่ชาวเจ้า ทวยบัว ทวยนาง ลูกเจลูกขุน ทั้งสิ้นทั้งหลาย ทั้งผู้ชายผู้หญิง ผุ่งทวย
มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา ทรงศีลเมื่อพรรษาทุกคน เมื่อออกพรรษากรานกฐินเดือนหนึ่งจึงแล้ว..."

กลางเมืองสุโขทัยนี้มีพิหาร มีพระพุทธรูปทอง มีพระอัฐฐารศ มีพระพุทธรูป มีพระพุทธรูปอันใหญ่
มีพระพุทธรูปอันงาม มีพิหารอันใหญ่ มีพิหารอันงาม มีปูครุณิส (ลัยมุต) มีเถร มีมหาเถร
เบื้องตะวันตกเมืองสุโขทัยนี้ มีอรัญญิก พ่อขุนรามคำแหงกระทำโอบอ้อมหาเถรสังฆราชปราชญ์
เรียนจบปฏิภนตรัย หลวกกว่าปูครุณิสในเมืองนี้ ทุกคนลูกแต่เมืองศรีธรรมราชมา ในกลางอรัญญิก
มีพิหารอันหนึ่งมนใหญ่สูงงามแกมม มีพระอัฐฐารศอันหนึ่งลูกยืน เบื้องตะวันออกเมืองสุโขทัยนี้มีพิหาร มีปูครุ...

พระนเรศวรมหาราช

" พระบาทสมเด็จพระนเรศวรเป็นเจ้า จึงตรัสประกาศแก่เทพยดาทั้งปวงว่า ให้บังเกิดมาในประยุรมหาเศวตฉัตรจะให้บำรุงพระบวรพุทธศาสนา ไฉนจึงมีช่วยให้สว่างแลเห็นข้าศึกแล้ว พอลูกพระโอรสธูลง พระพายก็พัดควันอันเป็นหมอกมืดนั้นสว่างไป ทอดพระเนตรเห็นช้างเศวตฉัตร ๑๖ ช้าง มีขางตั้ง ขางกันยืนน้อยเป็นอันมาก..."

พระนารายณ์มหาราช

"พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ จะให้เราเข้ารีตตั้งนั้นหรือ เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่มาก เพราะในราชวงศ์ของเราก็ได้นับถือพระพุทธศาสนามานานแล้ว จะให้เราเปลี่ยนศาสนาอย่างนี้เป็นการยากอยู่ และถ้าพระเจ้าผู้สร้างฟ้าสร้างดินจะต้องการให้คนทั่วโลกได้นับถือศาสนาอันเดียวกันแล้ว พระเจามีจัดการให้เป็นเช่นนั้นเสียแล้วหรือ?"

"จริงอยู่เมื่อฟอลคอน ในเวลาหมอบอยู่ข้างพระบาท พระเจ้ากรุงสยามได้แปลคำชักชวนที่ พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ได้รับสั่งมากับราชทูตนั้น ฟอลคอนก็กลัวจนตัวสั่นและสมเด็จพระนารายณ์ทรง พระกรุณาโปรดให้อภัยแก่ฟอลคอน แต่ก็ได้รับสั่งว่า ได้ทรงนับถือศาสนาอันได้นับถือต่อ ๆ กันมาถึง ๒,๒๒๙ ปีแล้ว เพราะฉะนั้นที่จะให้พระองค์เปลี่ยนศาสนาเสียนั้น เป็นการทำพระองค์จะทำได้ "

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

อันตัวพ่อ ชื่อว่า พระยาตาก
ทนทุกข์ยาก กู้ชาติ พระศาสนา
ถวายเป็นแผ่นดิน ให้เป็น พุทธบูชา
แต่พระศาสดา สมณะ พระพุทธโคดม
ให้ยืนยง คงถาวร ห้าพันปี
สมณะพรหมณ์ชี ปฏิบัติ ให้พอสม
เจริญสมณะ วิปัสสนา พ่อชื่นชม
ถวายเป็นองค์ รอยบาท พระศาสดา
คิดถึงพ่อ พ่ออยู่ คู่กับเจ้า
ชาติของเรา คงอยู่ คู่พระศาสนา
พุทธศาสนา อยู่ยง คู่องค์กษัตริย์
พระศาสดา ผากไว้ ให้คู่กัน

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

" ตั้งใจจะอุปถัมภ์ภิก ขอยกพระพุทธศาสนาจะป้องกันขอบขัณฑสีมา รักษาประชาชนและมนตรี "

" แล้วมีพระราชโองการปฏิสังขรณ์การแก่เจ้าพระยาและพระยาทั้งปวงว่า " สิ่งของทั้งนี้ จงจัดทำนุบำรุงไว้ให้จงดี จะได้ป้องกันรักษาแผ่นดิน ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา และพระราชอาณาเขตสืบไป " แล้วอัครมหาเสนาบดีรับพระราชโองการกราบบังคมทูลว่า " ขาพระพุทธเจ้าขอรับพระราชโองการมานพระบัณฑูรสุรสิงหนาทใส่เกล้าใส่กระหม่อม ขอเดชะ " แล้วเสด็จกลับขึ้นข้างในเสด็จประทับเหนือพระที่นั่งภัทรบิฐ...

ครั้นเสด็จการฉลองพระนครแล้ว

จึงพระราชทานนามพระนครใหม่ให้ตรงกับนามพระพุทธรัตนปฏิมากรว่า " กรุงเทพมหานคร บวรรัตนโกสินทร์ มหินทรายุธยา มหาดิลกภพนพรัตน์ราชธานีบุรีรมย์ อุดมราชนิเวศน์มหาสถาน อมรพิมานอวตารสถิต สักกะทัตติยะวิษณุกรรมประสิทธิ์ " เป็นพระมหานครที่ดำรงรักษาพระมหามัญรัตนปฏิมากร เป็นแกวอย่างดีมีสิริอันประเสริฐ สำหรับพระบารมีของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ประดิษฐานกรุงเทพมหานครนี้ ตั้งแต่พระราชทานนามนี้มา บ้านเมืองก็อยู่เย็นเป็นสุขเกษมสมบูรณ์ขึ้น (ครั้นในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแปลงสร้อยที่วบบวรรัตนโกสินทร์นั้นเป็นอมรัตนโกสินทร์ นอกนั้นก็คงไว้ตามเดิม)

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

"ศุภมัสดุ ๑๘๗๙ ศก...พระบาทสมเด็จพระบรมชนกรมวิกรมหาราชารามาธิราช บรมนารถบรมบพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัว...ทรงพระราชศรัทธาจะยกหรือวิสาขบูชามหาญญพิธีอันขาดประเพณีมานั้น ให้กลับคืนเจริญรัฐติกาลปรากฏสำหรับแผ่นดินสืบไป จะให้เป็นอติตัตถประโยชน์และปรีดถประโยชน์ ทรงพระราชศรัทธาจะให้สัตว์โลก ขาขอบขัณฑสีมาทั้งปวงจำเริญอายุและอยู่เย็นเป็นสุขปราศจากทุกข์ภัยในชั่วนี้แลชั่วหน้า..."

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

" ด้วยกำลังทรงพระมหากรุณาเมตตาเข้ากับไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินเป็นอันมาก ทรงพระกรุณาดำรัสให้จัดหมาย (คือ จด) กระแสพระราชโองการปฏิญาณยกพระนามพระรัตนตรัยสรณาคูมุน อื่นอุดมเป็นประธานพยานอันยิ่ง ให้เห็นความจริงในพระบรมหฤทัยแล้วทรงพระราชดำรัสยอมอนุญาติ ให้เจ้าพระยาพระคลังว่าที่สมุหพระกลาโหม พระยาศรีพัฒนรัตนราชโกษา พระยาราชสุภาวดีกับขุนนางผู้น้อยทั้งปวง จงมีความสไมสรสามัคคีรสปรักษาพร้อมกัน เมื่อเห็นว่าพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์ใดที่มีวิญญูฉิรอารอบรู่ราชานูวัตร จะเป็นศาสนูปถัมภ์ภิกยกพระบวรพุทธศาสนา แลจะปกป้องไพร่ฟ้าอาณาประชาราษฎร์รักษาแผ่นดินให้เป็นสุขสวัสดิ์โดยยิ่ง เป็นที่ยินดีแก่มหาชนทั้งปวงได้ ก็สุดแท้แต่จะเห็นดีประนีประนอมพร้อมใจกันยกพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์นั้นขึ้นเสวยมโหสิวรยุธาธิปไตยราชสืบส ตติวงศ์ดำรงราชประเพณีต่อไปเถิด อย่าได้เกรงเกรงพระราชอัธยาศัยเลย เอาแต่ให้ได้เป็นสุขทั่วหน้า อย่างให้เกิดการรบราฆ่าฟันกันให้ไต่ความ ทุกขรอนแกราษฎร์..."

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

"การพระราชปริจฉาอันนี้ ทรงพระราชดำริเห็นว่าไม่ขัดขวางเป็นเหตุให้ท่านผู้ใดขุ่นเคืองขัดใจเลย พระนครนี้เป็นถิ่นที่ของคนนับถือพระพุทธศาสนาแต่เดิม ไม่ใช่แผ่นดินของศาสนาอื่น คนที่ถือศาสนาอื่นมาแต่เดิมนั้นก็ดี อยู่ในเมืองนี้ก็ดี จะโหม่นสนอยใจด้วยริษยาแก่พระพุทธศาสนาเพราะบูชาอันนี้ไม่ได้ ด้วยไม่ใช่เมืองของศาสนาตัวเลย ถ้าโหม่นสนก็ชื่อว่าโลภหลงเกินไป"

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราช

"ข้าพเจ้าย่อมรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นสิ่งคู่กับพระราชอาณาจักร ให้ดำเนินไปในทางวัฒนาถาวรพร้อมกันทั้งสองฝ่าย"

"ข้าพเจ้าขอปฏิญาณตนเฉพาะหน้าพระสงฆ์เถรานุเถระทั้งหลาย อันประชุมอยู่ ณ ที่ว่านั้น การที่ข้าพเจ้าคิดจะไปประเทศยุโรป ณ คราวนี้ ด้วยข้าพเจ้ามุ่งต่อความดีแห่งพระราชอาณาจักรและด้วยความหวังว่าจะเป็นประโยชน์แก่ตัวข้าพเจ้าด้วย เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าตั้งใจจะรักษาตนให้สมควรแก่ที่เป็นเจ้าของประชาชนชาวสยามทั้งปวง จะรักษาเกียรติยศแห่งพระราชอาณาจักรอันเป็นเอกราชนครนี้ จนสุดกำลังที่ข้าพเจ้าจะป้องกันได้ "และเพื่อจะให้เป็นที่เครื่องเตือนใจตัวข้าพเจ้า และเป็นเครื่องยืนยันใจแห่งผู้ซึ่งมีความรักใคร่มุ่งหมายความดีต่อข้าพเจ้า ปราศจากวิตกกังวลใจด้วยความประพฤติกษของข้าพเจ้า ๆ จึงขอสมททานขอทั้งหลายที่จะกล่าวต่อไปนี้"

๑. ข้าพเจ้าจะไม่มิจิตยดินน้อมไปในศาสนาอื่น นอกจากสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระธรรมอันพระองค์ได้ตรัสรู้อบดับแล้ว กับทั้งพระสงฆ์หมู่ใหญ่ อันได้ประพฤติตาม

คำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้นเลยเป็นอันขาด จนตราប់กว่าสิ้นชีวิต

๒. การที่ข้าพเจ้าไปครั้งนี้ แม้ว่าจะช้านานเท่าใดก็ดี ข้าพเจ้าจะไม่ร่วมประเวณีด้วยสตรีใดจนกลับเข้ามาถึงในพระราชอาณาเขต

๓. ถึงแม้ว่าจะไปในประเทศซึ่งเขาถือกันว่า การให้สุราเมรัยไม่รับเป็นการเสียเกียรติอันดีเท่าเพื่อป้องกันโรคภัยอันเปลี่ยนอากาศเป็นต้น ข้าพเจ้าจะไม่เสพสุราเมรัยให้มันเมาเสียสติ ถ้าแมแต่มีกายวิกลเกินปรกติเป็นอันขาด

คำปฏิญาณสมททานสามประการนี้ ข้าพเจ้าได้ทำไว้เฉพาะหน้าพระสงฆ์เถรานุเถระ อันได้มาประชุมในการพระราชพิธีศรีสัจปานกาล แห่งผู้สำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระองค์ และที่ปรึกษาของผู้สำเร็จราชการ ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ในพระบรมมหาราชวัง วันที่ ๒๑ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๑๑๕ พระพุทธศักราช ๒๔๓๙ พรรษา เป็นวันที่ ๑๐๓๕๘ ในรัชกาลปัจจุบัน "

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

"พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาสำหรับชาติเรา

เราจำเป็นต้องถือด้วยความกตัญญูต่อบิดามารดาและต้นโคตรวงศ์ของเรา จำเป็นต้องถือไม่มีปัญหาอะไร...

เมื่อข้าพเจ้ารู้สึกได้แน่นอน จึงได้กล่าวก่อนขึ้นยืนแสดงเทศนาทางพระพุทธศาสนาแก่ท่านทั้งหลาย

โดยหวังแนวบรรดาท่านทั้งปวงซึ่งเป็นคนไทย เมื่อรู้สึกแนวแน่แล้ววา

ศาสนาในสมัยนี้เป็นของที่แยกจากชาติไม่ได้...พระพุทธศาสนาเป็นของไทย

เรามาชวนกันนับถือพระพุทธศาสนาเถิด...ผู้ที่แปลงศาสนา คนเขาถูกยิงเสียกว่าผู้ที่แปลงชาติ เพราะเขาย่อมเห็นว่า

สิ่งที่นับถือเสื่อมสัคนามาตลอดครั้งปู่ตายาย ตั้งแต่เด็กมาแล้วเป็นของสำคัญอันหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า

คนนั้นมีความสัตย์ มีความมั่นคงในใจหรือไม่ เมื่อมาแปลงชาติศาสนาได้แล้ว เป็นแลเห็นได้ทันทีว่าเป็นคนไม่มั่นคง

อย่าว่าแต่อะไรเลย ศาสนาที่ใครทั้งโลกเขานับถือว่าเป็นของสำคัญที่สุด เขายังแปลงได้ตามความพอใจ

หรือเพื่อสะดวกแก่ตัวของเขา...เหตุฉะนั้น ผู้แปลงศาสนาถึงแม้จะไม่เป็นผู้ถึงเกลียดชังแห่งคนทั่วไป

ก็ย่อมเป็นผู้ที่เขาสามารถจะเชื่อได้น้อย เพราะเหตุฉะนั้น

เป็นความจำเป็นที่เราทั้งหลายผู้เป็นไทยจะต้องมั่นอยู่ในพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาสำหรับชาติเรา

ต้องเข้าใจพระพุทธศาสนาในเวลานี้ ไม่มีแห่งใดในโลกที่จะถือจริงจริงจังเท่าในเมืองไทยเรา

เมืองไทยเราเปรียบเหมือนป้อมอันใหญ่ ซึ่งเป็นแนวที่สุดของพระพุทธศาสนาแนวที่ ๑ แนวที่ ๒ ร้อยหรือเต็มที่แล้ว

ยังแนวที่ ๓ และแนวที่สุด คือ เมืองไทย... เราทั้งหลายเป็นผู้รักษาแนวนี้ ถ้าเราไม่ตั้งใจรักษาจริง ๆ แล้ว

ถ้ามีอันตรายอย่างใดมาถึงพระพุทธศาสนา เราทั้งหลายจะเป็นผู้ที่ได้รับความอับอายด้วยกันเป็นอันมาก...เหตุฉะนั้น

เป็นหน้าที่ของเราที่จะต้องตั้งใจที่จะรักษาความมั่นคงของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย

อย่าให้มีอันตรายมาถึงได้... ผู้ที่คนอื่นเขาสงเขามาปลอมแปลงเพื่อทำลายพระพุทธศาสนา

เราทั้งหลายต้องคอยระวังรูเทาไว้จึงจะควร...

จึงเป็นหน้าที่ของเราทั้งหลายที่เป็นเชื้อชาตินี้ควรต้องรักษาพระศาสนาอันนี้ให้คงอยู่ในเมืองไทยอีกต่อไป

ต้องรักษาไว้เพื่อให้เป็นมรดกแก่ลูกหลานของเราทั้งหลายให้เขารักษากันต่อไปยังยืน

เป็นเกียรติแก่ชาติของเราชั่วกัลปาวสานเวลานี้ทั้งโลกเขาพูดเขานิยมว่า ชาติไทยเป็นชาติที่ถือพระพุทธศาสนา

ที่พระพุทธศาสนายั่งยืนอยู่ได้ เพราะมีเมืองไทยเป็นเหมือนป้อมใหญ่ในแนวรบเราเคราะห์ดีที่สุกที่นานมาแล้ว

เราได้ตกไปอยู่ในพระพุทธศาสนา จึงได้เป็นมนุษย์ชั้นสูงสุดจะเป็นได้ในทางธรรม เหตุฉะนั้น

ขอท่านทั้งหลายที่นั่งฟังอยู่ ผู้ที่ตะเกียกตะกายอยากเป็นฝรั่ง อย่าทำเหมือนฝรั่งในทางธรรมเลย

ถ้าจะเอาอย่างฝรั่งจงเอาอย่างในทางที่ฝรั่งเขาทำดี คือในทางวิชาการบางอย่าง ซึ่งเขาทำดีเราควรเอาอย่าง

แต่การรักษาศีล รักษาธรรม เรามีตัวอย่างดีกว่าฝรั่งเป็นอันมาก ถือพระพุทธเจ้าเป็นตัวอย่างของเราแล้ว

เรามีตัวอย่างหาที่เปรียบเสมอเหมือนมิได้

พระพุทธศาสนาที่ดี หรือศาสนาใดก็ดี ที่ตั้งมั่นอยู่ได้ก็ด้วยความมั่นคงของผู้เลื่อมใส ตั้งใจที่จะรักษา

และข้าพเจ้าพูดทั้งนี้ ก็เพื่อชักชวนท่านทั้งหลาย อย่างเป็นเพื่อนไทย และเพื่อนพุทธศาสนิกชนด้วยกันทั้งนั้น

เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา ข้าพเจ้ารู้สึกว่าได้ทำหน้าที่สมควรแก่อุปถัมภ์พระพุทธศาสนา

เราตั้งใจจะรักษาศาสนาของเราด้วยชีวิต ข้าพเจ้าและท่านตั้งใจอยู่ในขณะนี้

และถ้าท่านตั้งใจจะช่วยข้าพเจ้าในกิจอันใหญ่นี้แล้ว ก็จะเป็นที่พอใจข้าพเจ้าเป็นอันมาก

เมืองเราเกือบจะเป็นเมืองเดียวแล้วในโลกได้มีบุคคลถือพระพุทธศาสนา และเป็นคนเหล่าเดียวกัน

เพราะฉะนั้นเป็นหน้าที่ของเราทั้งหลายที่จะช่วยกันบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาอย่าให้เสื่อมสูญไป

การที่จะบำรุงพระพุทธศาสนา เราต้องรู้สึกก่อนว่าหลักของพระพุทธศาสนาคืออะไร

เราทั้งหลายที่ยังไม่แน่ ตั้งแต่วันนี้จะได้พร้อมกันตั้งใจว่าในส่วนตัวเราเองจะริษยากันก็ตาม

จะเป็นอย่างไรก็ตาม จะทำการเช่นนี้ต่อเมื่อเวลาว่างไม่มีภัย เมื่อมีเหตุสำคัญจำเป็นที่เราจะต้องต่อสูชาติอื่น

แม้การสวนตัวของเราอย่างไร จะทำให้เสียประโยชน์แก่ชาติเราแล้ว สิ่งนั้นเราจะทิ้งเสีย เราจะรวมกัน

ไม่ว่าในเวลานี้ชอบกันหรือชังกัน เราจะถือว่าเราเป็นไทยด้วยกันหมด เราจะต้องรักษาความเป็นไทยของเราให้ยั่งยืน

เราจะต้องรักษาพระพุทธศาสนาให้ถาวรวัฒนาการ อย่างเป็นมาแล้วหลายชั่วโคตรของเราทั้งหลาย"

ความหมายแห่งไตรรงค์

ขอรำพรรณบรรยาย ความคิดเครื่องหมาย

แห่งสี่ทั้งสามงามถนัด

ขาว คือบริสุทธิศรีสวัสดิ์ หมายพระไตรรัตน์

และธรรมะคัมภีร์ไทย

แดง คือโลหิตเราไซ้ ซึ่งยอมสละได้

เพื่อรักษาชาติศาสนา

น้ำเงิน คือสีโสภา อันจอมประชา

ธ โปรดเป็นของส่วนองค์

จัดริ้วเข้าเป็นไตรรงค์ จึงเป็นสีธง

ที่รักแห่งเราชาวไทย

ทหารอวดารนำไป ยงยุทธวิชัย

วิชิตก็ชูเกียรติสยามฯ

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

" ศาสนาจะเป็นยาบำรุงกำลัง บำรุงหัวใจ ให้ทนความลำบากได้ ให้มีแรงที่จะทำการงานของตนให้เป็นผลสำเร็จได้ และยังเป็นยาที่จะสูمانหัวใจ ให้หายเจ็บปวดในยามทุกข์ได้ด้วย...พวกเราทุก ๆ คน ควรพยายามให้เด็ก ๆ ลูกหลานของเรามี " ยา " สำคัญ คือ คำสั่งสอนของพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าติดตัวไว้เป็นกำลัง เพราะ " ยา " อย่างนี้เป็นทั้ง " ยาบำรุงกำลัง " และ " ยาสมานหรือระงับความเจ็บปวด "

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน

พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ได้ทรงอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาอย่างดียิ่งตลอดมา โดยทรงอุปถัมภ์ในทุก ๆ ด้าน คือ ด้านศาสนธรรมก็ไดทรงอุปถัมภ์ การชำระและจารึกพระไตรปิฎก การศึกษาพระปริยัติธรรม ตลอดจนการปฏิบัติธรรม ด้านศาสนบุคคลก็ไดทรงอุปถัมภ์คณะสงฆ์และการสถาปนาพระราชาคณะ ด้านศาสนวัตถุก็ไดทรงอุปถัมภ์การสร้างและการทะนุบำรุงถาวรวัตถุทางพระพุทธศาสนา อีกทั้งทรงพระราชทานวิสุงคามสีมาให้แก่วัดในพระพุทธศาสนาเท่านั้น

อนึ่ง พระราชกรณียกิจที่พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงบำเพ็ญ ไม่ว่าจะป็นงานพระราชพิธี งานพระราชกุศล และวัฐพิธี ล้วนแต่มีพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักทั้งสิ้น แม้จะมีพิธีพราหมณ์ปนอยู่ พิธีพราหมณ์เหล่านั้นก็เป็นเพียงส่วนประกอบปลีกย่อยเท่านั้น จึงสรุปได้ว่าประเทศไทย

แม้จะไม่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจนว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ แต่โดยพฤตินัยและพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เกี่ยวกับเครื่องหมายธงชาติไทย ก็เป็นอันนับได้ว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติของประเทศไทยมาแต่อดีต

อนึ่ง เรื่องซึ่งขัดอีกประการหนึ่ง ที่ทำให้สิ้นความสงสัยว่า สถาบันศาสนาได้แก่สถาบันพระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาประจำชาติ จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน ในโอกาสเสด็จออกทรงผนวชเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ.๒๔๙๙ ว่า "โดยที่พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติของเรา ทั้งตามความศรัทธาเชื่อมั่นของข้าพเจ้าเอง ก็เห็นเป็นศาสนาที่ดีศาสนาหนึ่ง เนื่องในบรรดาสัจธรรมคำสั่งสอนอันชอบด้วยเหตุผล จึงเคยคิดอยู่ว่าถ้าโอกาสอำนวย ข้าพเจ้าควรจักได้บวชสักเวลาหนึ่งตามราชประเพณี ซึ่งจัดเป็นทางสนองพระเดชพระคุณพระราชบูรพการีตามคตินิยมด้วยและนับตั้งแต่ข้าพเจ้าได้ครองราชย์สืบสันตติวงศ์

ต่อจากสมเด็จพระเชษฐาธิราชก็ล่วงมากกว่าสิบปีแล้ว เห็นว่าน่าจะถึงเวลาที่ควรจะทำความตั้งใจไว้นั้นแล้วประการหนึ่ง... จึงได้ตกลงใจที่จะบรรพชาอุปสมบทในวันที่ ๒๒ เดือนนี้"

พระราชดำรัสและพระบรมราโชวาททั้งหลายที่ได้อันเชิญมานี้ เป็นพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทของพระมหากษัตริย์ที่ทรงความสำคัญยิ่งหลายพระองค์ในทุกยุคทุกสมัย ไตตรัสไว้ทำนองเดียวกัน จึงเป็นหลักฐานยืนยันที่ชัดเจนได้ว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่บรรพบุรุษของเราได้ยอมรับนับถือเป็นศาสนาประจำชาติและเป็นสถาบันหลักของชาติสืบเนื่องติดตอมา

การที่บรรพบุรุษของเรา ได้กำหนดให้สถาบันชาติ สถาบันพระพุทธศาสนาและสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นสถาบันหลักที่สำคัญนั้น ทำให้เรามองเห็นถึงพระปรีชาสามารถปรีดปรีดของบรรพบุรุษของเราเป็นอย่างดีว่า สถาบันดังกล่าวทั้ง ๓ สถาบันนี้จะขาดสถาบันใดสถาบันหนึ่งมิได้ ต่างอาศัยเกี่ยวพัน

ซึ่งกัน คือ

๑. สถาบันชาติ เครื่องหมายของความเป็นชาติย่อมมีส่วนประกอบหลายอย่าง แต่ส่วนประกอบสำคัญที่บ่งชี้ถึงความเป็นชาติ ได้แก่ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นชาติ และตามที่กล่าวมาแล้วว่าโดยที่ประเทศไทยของเราได้ยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาช้านานแต่โบราณ ทำให้ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนเอกลักษณ์ของความเป็นชาติไทยตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อถือทางพระพุทธศาสนาเกือบทั้งสิ้น ฉะนั้น หากพระพุทธศาสนาได้รับความกระทบกระเทือนย่อมมีผลให้สถาบันชาติสิ้นคลอนไปด้วย

๒. สถาบันพระมหากษัตริย์ โดยที่พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะโดยกฎหมายโดยปริยายและโดยรัฐธรรมนูญการที่ชนในชาติยังมีความเลื่อมใส ศรัทธายอมรับนับถือพระพุทธศาสนาอยู่ตราบได้ ย่อมแสดงให้เห็นถึงการมีลัทธิตศความเชื่อถือที่สอดคล้องกับองค์พระประมุข มีพระรัตนตรัยเป็นสรณะสูงสุดร่วมกัน อันเป็นพื้นฐานความมั่นคงที่สำคัญ

๓. สถาบันพระพุทธศาสนา
โดยที่เนื้อแท้ของสถาบันพระพุทธศาสนานั้นมีอาจตั้งอยู่ได้โดยปราศจากความอุปถัมภ์จากองค์เอกอัครศาสนูปถัมภกและจากรัฐ เพราะพระภิกษุสามเณรซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของสถาบันนี้ เป็นผู้ทรงศีล เป็นผู้ขัดเกลากิเลส เป็นผู้เผยแผ่พระศาสนาในฐานะศาสนทายาท มิได้ประกอบอาชีพการงานเยี่ยงคฤหัสถ์ การดำรงสมณเพศต้องอาศัยชาวนานและฝ่ายบ้านเมือง

หากขาดการอุปถัมภ์ค้ำจุนจากรัฐบาลและจากองค์พระประมุขเมื่อใดก็ย่อมจะดำรงตั้งอยู่ไม่ได้เช่นกันด้วยโครงสร้างของชาติไทยที่มีความผูกพันเกี่ยวเนื่อง

กับพระพุทธศาสนามาแต่อดีตอันยาวนาน

จนคำสอนในพระพุทธศาสนากลายเป็นรากฐานของขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี วัฒนธรรมที่คนไทยทั้งชาติยึดถือร่วมกัน อีกทั้งพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะตามกฎหมายเถียรบาล และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงทำให้โครงสร้างความเป็นชาติไทย ซึ่งประกอบด้วยสถาบันหลักสามสถาบัน ได้แก่ สถาบันชาติ สถาบันศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ มีความสัมพันธ์อาศัยซึ่งกันและกัน มีอาจแยกจากกันได้ หากขาดสถาบันหนึ่งสถาบันใด อีกสองสถาบันก็มีอาจดำรงอยู่ได้ ด้วยเหตุดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับ จึงได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของชนชาวไทยทุกคนต้องรักษาไว้ซึ่งสถาบันทั้งสาม ดังเช่นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๖ บัญญัติว่า " บุคคลมีหน้าที่รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์..."

ขอบคุณที่มา www.geocities.com